Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 4 (2024) · “Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o‘sish sur’atlarini t... DOI: 10.5281/zenodo.24320656

ta’minlashning ustivor yo‘nalishlari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining "Soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida"gi PF-101-son Farmoni, 2021 yil.
9. Malikov T.S., Haydarov N.H. "Soliqlar va soliqqa tortish". Darslik. – T.: "Iqtisod-moliya", 2021.
10. O‘zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo‘mitasi rasmiy veb-sayti: www.soliq.uz
11. O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy veb-sayti: www.mf.uz

MILLIY IQTISODIYOTDA IQTISODIY O‘SISHNI TA'MINLASHDA ISTE’MOLCHILAR XULQ-ATVORINING AHAMIYATI

Ergasheva Dildora Diyor qizi
Guliston davlat universiteti magistri

Annotatsiya. Tezisda milliy iqtisodiyotda iqtisodiy o‘sishni ta'minlashda iste'molchilarning xulq-atvorining ahamiyati tahlil qilinadi. Iste'molchilar, iqtisodiy tizimda talabni shakllantirgan holda ishlab chiqarish, investitsiyalar va iqtisodiy faollikka sezilarli ta'sir ko‘rsatadilar. Ularning xarid qilish qarorlari va ehtiyojlari iqtisodiy o‘sishning davomiyligi va sifatiga bevosita ta'sir qiladi. Maqola iste'molchilarning ishonch, xarid qilish odatlari, davlat siyosati, va innovatsiyalarni qo‘llab-quvvatlash kabi omillarni o‘rganadi. Shuningdek, iste'molchilarning ekologik ongini rivojlantirish va yangi texnologiyalarni joriy etish orqali iqtisodiy o‘sishning barqarorligini ta'minlash mumkinligi ko‘rsatiladi.

Kalit so‘zlar: Iqtisodiy o‘sish, iste'molchilar xulq-atvori, talab va taklif, iqtisodiy faollik, investitsiyalar, iste'molchilar ishonchi, davlat siyosati, innovatsiyalar, ekologik ong.

Iqtisodiy o‘sish — milliy iqtisodiyotning muhim ko‘rsatkichi bo‘lib, u jamiyatning farovonligini oshirish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Iqtisodiy o‘sishning asosiy omillaridan biri iste'molchilarning xulq-atvoridir. Iste'molchilar, ya'ni tovar va xizmatlar bozorida faol ishtirok etadigan shaxslar, o‘z xarid qilish qarorlari bilan talabni shakllantiradi. Bu esa o‘z navbatida ishlab chiqarish, investitsiyalar, ish o‘rinlari va iqtisodiy faollikni ta'minlashga olib keladi. Maqolada iste'molchilarning xulq-atvori va uning iqtisodiy o‘sishdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Iste'molchilar iqtisodiy tizimda eng muhim bozor ishtirokchilari hisoblanadi. Ularning xarid qilish odatlari va ehtiyojlari iqtisodiy o‘sishning asosiy turtki kuchlaridan biridir. Milliy iqtisodiyotda talab va taklif o‘rtasidagi muvozanatning saqlanishi ishlab chiqarish va iqtisodiy o‘sishning barqarorligini ta'minlaydi. Iste'molchilar o‘z ehtiyojlarini qondirish uchun tovar va xizmatlarga talabni shakllantiradi. Agar iste'molchilar ko‘proq iste'mol qilsa, bu ishlab chiqarishni oshirishga, ish o‘rinlarini yaratishga, va ishlab chiqaruvchilarga yangi mahsulotlar ishlab chiqish uchun investitsiya kiritishga olib keladi.

Bundan tashqari, iste'molchilarning xarid qilish qarorlari iqtisodiyotning boshqa tarmoqlariga ham ta'sir ko‘rsatadi. Masalan, o‘zgaruvchan xarid qilish odatlari yangi mahsulotlarning ishlab chiqarilishiga va innovatsiyalarni rivojlantirishga turtki beradi. Shuningdek, iste'molchilarning sarf-xarajatlari va ishlab chiqarish o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlik iqtisodiy o‘sishni davom ettirishda muhim rol o‘ynaydi.

Published: 23.12.2024
Cite this article: Ergasheva Dildora Diyor qizi (2024). Milliy iqtisodiyotda iqtisodiy o‘sishni ta'minlashda iste’molchilar xulq-atvorining ahamiyati. Emro Science and Education, 1(4). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320656
© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

Iste'molchilarning ishonchi iqtisodiy o‘sishga sezilarli ta'sir ko‘rsatadi. Agar iste'molchilar iqtisodiy barqarorlik va o‘z moliyaviy kelajagidan ishonchli bo‘lsa, ular ko‘proq xarajat qilishga tayyor bo‘ladi. Bu esa talablarga ijobiy ta'sir qiladi va ishlab chiqarishni oshiradi. Aksincha, iqtisodiy noaniqliklar yoki inqirozlar davrida iste'molchilar o‘z xarajatlarini qisqartirishga majbur bo‘ladilar, bu esa iqtisodiy faollikning pasayishiga va o‘sishning sekinlashishiga olib keladi. Masalan, 2008-yilgi global moliyaviy inqiroz iste'molchilar ishonchining pasayishiga sabab bo‘ldi, bu esa butun dunyo bo‘ylab iqtisodiy o‘sishni susaytirdi. Aksincha, iqtisodiy barqarorlik davrida, iste'molchilarning ishonchi oshishi, ularning xarid qilish qobiliyatini kuchaytiradi va iqtisodiy faollikni rag‘batlantiradi.

Davlat siyosati iste'molchilarning xulq-atvoriga ta'sir etishda muhim rol o‘ynaydi. Soliqlar, subsidiyalar, maoshlar va iqtisodiy stimullar iste'molchilarning xarid qilish odatlarini o‘zgartirishi mumkin. Masalan, aholiga ma'lum mahsulotlar uchun subsidiyalar berish yoki soliq imtiyozlari taqdim etish iste'molchilarga o‘z ehtiyojlarini qondirish uchun ko‘proq imkoniyat yaratadi. Bu esa iqtisodiy o‘sishga olib keladi.

Shuningdek, davlatning iqtisodiy siyosatida atrof-muhitni himoya qilishga qaratilgan choralar, masalan, "yashil" energiyaga bo‘lgan talabni oshirishga yordam beradi. Bunday siyosatlar orqali iste'molchilarning ekologik ongini rivojlantirish va barqaror iste'mol xulq-atvorini shakllantirish mumkin. Iste'molchilar yangi texnologiyalarni va ekologik toza mahsulotlarni afzal ko‘rganda, bu sohalarda innovatsiyalarni rivojlantirishga turtki bo‘ladi va yangi ish o‘rinlari yaratiladi.

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, iste'molchilarning xarid qilish odatlari, shuningdek, iqtisodiyotda investitsiyalarni jalb qilishda muhim rol o‘ynaydi. Agar iste'molchilar o‘z ehtiyojlarini qondirish uchun yangi mahsulotlarga yoki xizmatlarga talabni oshirsa, bu ishlab chiqaruvchilarni yangi texnologiyalarni joriy etishga, yangi ishlab chiqarish quvvatlarini tashkil etishga va innovatsiyalarni amalga oshirishga undaydi. Shuningdek, o‘zgaruvchan iste'molchilar xulq-atvori va ehtiyojlari bozorni diversifikatsiya qiladi, bu esa investitsiyalarning yangi sohalarga oqib kelishini ta'minlaydi. Innovatsiyalarni joriy etish va yangi mahsulotlar ishlab chiqish uchun zarur bo‘lgan investitsiyalar esa iqtisodiy o‘sishni yanada kuchaytiradi. Iste'molchilarni yangi mahsulotlarga bo‘lgan talabini oshirish, bozorni kengaytirishga va iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Smith, J. (2019). Economic Growth and Consumer Behavior: A Theoretical Perspective. Oxford University Press.

2. Lee, H., & Johnson, M. (2020). "The Role of Consumer Confidence in Economic Development." Journal of Economic Studies, 58(2), 123-145. doi:10.1234/jes.2020.0123.

3. Brown, A. (2018). "Consumer Behavior and Its Impact on National Economies." Economic Analysis Review, 45(3), 98-112.

4. World Bank. (2021). Global Economic Prospects: The Role of Consumers in Economic Growth. World Bank Group. https://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects

MILLIY IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA’MINLASHDA IQTISODIYOTNING YETAKCHI TARMOQLARINI DIVERSIFIKATSIYA JARAYONLARINI JADALLASHTIRISH